

ערכתי בס"ד
בהסד ה' עלי
הצב"י נדיה אטון

חג סוכות

זמני החג

ליל שבת ליל חג סוכות

בניסת השבת והחג: 18:11

צאת הכוכבים: 18:45

אכילת כזית פת בסוכה דאורייתא

חצות הלילה: 00:31

(סוף זמן אכילת כזית בסוכה לכתחילה)

יום שבת חג סוכות

יציאת השבת והחג: 19:00

ד"ת: 19:43

ימי חול המועד

זריחה זמן נטילת לולב: 6:37-40

שקיעה: 18:28-23

זמנים לפי אומק באר שבע

להארות והערות אפשר להתקשר: 0527134251

בסכת תִּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁבוּ בַּסֶּכֶת

ב דבר העורך

ג פרשאות לתורה

ג פניני הבן איש חי

ד הלכות חג סוכות

ו ימי חול המועד

יב שבעת האושפזין

טו שו"ת עם הרב חותם

חדש

טו נבא עם הרב אליהו פסד

חדש

טז סיפורי צדיקים

דבר העורך

חג סוכות זמן שמחתנו

מאזניים גדולות עמדו במרכז, אל צד ימין באו המצוות, ובצד שמאל ניצבו העבירות. העבירות המרובות שלי הכריעו את כף המאזניים. והנה לפתע מגיחים מן הצד מלאכים לבנים, ובידם חבילה כבדה. כשהיא הונחה בכף המצוות, היא הכריעה את נשמתו לזכות, ואז התעוררתי."

הגאון רבי יהושע ליב דיסקין ביקש מהכפרי לספר לו על חייו, הוא רצה לתהות מעט על קנקנו, ולבחון איזו מצוה חשובה עשה היהודי בימי חייו, שבכוחה להכריע את דינו לטובה. לאחר שתאר בפניו את סדר יומו, הבין הרב כי מדובר ביהודי פשוט, שמלבד התואר 'יהודי' אין דבר המעיד על כך, הוא אינו יודע ספר כלל, אף לא להתפלל ולברך.

בכל זאת ביקש ממנו הרב: "אנא ממך! נסה להיזכר אם עשית מעודך איזו מצוה קלה?". הכפרי נזכר וסיפר, ששנה אחת הוא שמע יהודים מדברים על מצוות 'סוכה', וכיון שידע שהינו יהודי, התעניין במהות המצוה, ואף בירר כיצד מקיימים אותה. הדבר קסם לו ומשך את ליבו והחליט שגם הוא יקיים השנה מצוות סוכה.

הוא קנה קרשים והחל במלאכת בניית הסוכה, כאשר נשכב על הקרשים כדי לסמן את גובה הסוכה שיתאים לגובה שלו, עברו שם חבורת צעירים ריקים ופוחזים, ולגלגו על מעשיו. הם לא הסתפקו בדיבורים ובלעג, הם הרימו אותו יחד עם הקורות ונשאו אותו ברחובות העיר, וכבודו נרמס עד עפר.

הכפרי הפשוט קיבל באהבה את הביזיונות והיסורים, לא פצה פה ולא צפצף, וכשהם החזירו אותו לסוכתו, המשיך בשמחה בעבודת הקודש - בניית הסוכה, כאילו לא ארע דבר. "כעת הכל מובן" - אמר הרב - "הביזיונות שספג כדי לקיים מצוות סוכה במסירות נפש, הן אלו שעמדו לזכותו בשעה גורלית כל כך, והחזירו אותו לחיים".

יש לנו הזדמנות ענקית!!! שבוע שלם בתוך הסוכה יחד עם הקב"ה בכבודו ובעצמו!!! מה שעלינו לעשות הוא לשמוח, ולבקש מבורא עולם את משאלותינו, יהי רצון שנוזכר לבנין בית מקדשנו ולעלות לרגל בשלוש פעמי רגלינו אמן, שבת שלום וחג שמח.

אך הקב"ה הוציא חמה מנרתיקה, וכל אחד היה בועט בסוכתו ויוצא, מיד הקב"ה יושב וצוחק עליהם. ומסבירה הגמרא שאמנם מצטער פטור מן הסוכה, אך היציאה בבעיטה ובזלזול, היא זו שהוכיחה שאומות העולם אינן שייכות כלל בקיום מצוות, וממילא גם אינן מקבלות שכר.

נמצינו למדים, שמצוות שעם ישראל מקיים בדביקות ובשמחה, היא הביטוי לאהבה ולקשר שלו עם הקב"ה. אנחנו נכנסים אל תוך הסוכה עם רמ"ח איברינו ושס"ה גידנו, כביכול מחובקים בזרועותיו של בורא העולמים, שמחים, מאושרים ומודים על שנבחרנו להיות לו לעם סגולה מכל העמים.

אהבה זו שבינינו לבין הקב"ה מולידה דבקות בו יתברך, ומכאן באה המסירות נפש של צדיקי העם לקיום מצוות, כפי שיתואר בספור הבא:

יהודי אחד, תושב כפר הסמוך ל'לומז'ה', היה שרוי בתרדמת במשך שלושה ימים. הוא שכב ללא הכרה, והרופאים ניבאו לו רעות, 'כפי מצבו כעת, הוא לא ימשיך לחיות' - הם אמרו.

אך רופא כל בשר החליט אחרת, והנה שבה אליו הכרתו, והוא הבריא כליל ממחלתו. דבר הנס התפרסם והגיע לאזנו של הגאון רבי יהושע ליב דיסקין זצ"ל. הוא קרא לו אליו ושאל אותו מה הרגיש או ראה בימים אלו ששכב בלא הכרה?

וכך הוא סיפר: "בעת שהייתי בלא הכרה, חשתי שנשמתו עולה לשמיים, ואני עומד למשפט על מעשיי כאן בעולם הזה.

בסיעתא דשמיא, שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה זכינו להגיע לימים הקדושים הללו ימי חג הסוכות.

בימים הללו זוכים אנו להיות קרובים לקדוש ברוך הוא מתמיד, שהרי מובא בזוהר הקדוש (ח"ג קג): בוא וראה, בשעה שהאדם יושב בצל הסוכה פורסת השכינה כנפיה עליו מלמעלה.

עוד דרשו חז"ל (שיר השירים רבה ב', י"ט) את הפסוק (שה"ש ב', ו') "שמאלו תחת לראשי - זו סוכה, וימינו תחבקני - זה ענן שכינה לעתיד לבא". וביאר האר"י ז"ל ב'פרי עץ חיים' (שער חג הסוכות פ"ד) על פי הגמרא (סוכה ז'): שמסבירה שאדם שרוצה לבנות סוכה כשרה, עליו לבנות שתי דפנות כהלכתן והדופן השלישית מספיק שתהיה בגודל טפח. והוא כעין צורת חיבוק שמחבק איש את רעהו, שהרי בזרועו של אדם יש שלשה פרקים, הפרק הסמוך לכתף, ופרק הזרוע עצמו, ופרק של אצבעות, וכביכול הקב"ה מחבק את ישראל בסוכה ביד ימינו על ידי שלש דפנות כשהשלישית הכשירה בטפח. והדברים ממש מפלאים, כמה קירבה והאהבה שמתעוררת מהקב"ה לישראל.

ולא רק בסוכה של צדיקים ותלמידי חכמים, אלא בסוכה של כל אחד ואחד, ואפילו הפשוט ביותר, הקב"ה בכבודו ובעצמו נכנס לסוכה. אהבה זו מתבטאת במצוות השמחה שנצטוונו במיוחד בימים אלו, כפי שכתב הרמב"ם (הל' לולב ח יב): "אף על פי שכל המועדות מצוה לשמוח בהן, בחג הסוכות היתה שם במקדש שמחה יתירה, שנאמר: 'ושמחתם לפני ה' אלוהיכם שבעת ימים'".

מובא בגמרא (עבודה זרה ב.): אומות העולם באו בטרוניה לקב"ה על שאינן מקבלות שכר, אמר להן הקב"ה: 'כלום עסקתם בתורה?', והם ניסו להצטדק שאמנם לא עסקו בתורה, אך תיקנו מרחצאות ושווקים, כדי שעם ישראל יוכלו לעסוק בתורה. אך הקב"ה לא קנה את תירוצם, ואמר להם: 'שוטים שבעולם, הכל עשיתם לצורך עצמכם'.

או אז הציעו אומות העולם: תן לנו מצוה אחת ונקיים אותה! אמר להם הקב"ה: 'מצוה קלה יש לי וסוכה שמה, לכו ועשו אותה!', אומות העולם אכן עשו כמצוותו,

פניני הבן איש חי

שלמה במחשבה, בכוונה, בדיבור ובמעשה, הרמוזים על דרך הסוד בשם הוי"ה.

על דרך זו אפשר לבאר, שדין זה שהמצוות צריכות להיות "כדרך גדילתן", בא לרמוז לנו על דרך ההתפתחות הרוחנית של האדם. צריך האדם שיהיה ראשו למעלה, כדרך גדילתו, ולא להיפך, חלילה. האדם תמיד צריך לשאוף לגובה רוחני, לשמים, לעניינים הרוחניים. ולא ישאף חלילה לארץ, לגשמיות. כך היא דרך הצמיחה הנכונה של האדם, מלמטה למעלה, ולא כדרך עמי-הארצות שדרך צמיחתם הפוכה.

אור החיים על הפרשה

שהסוכה אינה מה שאתה רואה בעיניך שהם דפנות וסכך, אלא תיבת סוכה היא ממש שם ה' ואדנות.

האותיות ו' כ' [26] שבאמצע תיבת 'סוכה', הם כמספר שם הוי"ה [26].

וגם האותיות ס' ה' [65] (האות הראשונה והאחרונה) הם כמספר אדני' [65], וכשנחבר אותם נקבל את הגמטריא של המילה סוכה $65+26=91$.

הגמרא במסכת סוכה (דף מ"ה ע"ב) לומדת מהפסוק: "עצי שטים עמדים", שכל המצוות צריכות להיות כדרך גדילתן. ומפרש רש"י, שמדובר על מצוות כמו קרשי המשכן ועמודיו וכן כמו לולב, הדס וערבה.

שאל על כך מרן הבן איש חי (בן יהודה סוכה דף פ' ע"ג), מה העניין שיהיו המצוות דווקא "כדרך גדילתן"? מה זה משנה אם יהיו כך או אחרת? אלא, שבמילה "מצווה" רמוז שם הוי"ה בא"ת-ב"ש, כך: מ"צ - ה"ה בא"ת-ב"ש, וביחד עם הסימית - ו"ה, הדבר מתקבל שם הוי"ה. הדבר מלמדנו שהמצווה צריכה להיות

"כמספר סוכה מספרו עלה"

בחג סוכות נוהגים לשיר את הפיוט "סוכה ולולב" שחיברו רבי משה בן יעקב אדהן.

ונשאלת השאלה: איך מרומז במילה 'סוכה' שם הוי"ה?

רבינו חיים בן עטר האור החיים הקדוש אומר: סוד הסוכה הינו פלאי פלאים,

פרפראות לתורה

"חג הסוכת תעשה לך שבעת ימים... כי יברכך ה' אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידיך"

השביעי מקרא קדש... וחגתם חג לה' שבעת ימים"

הצדיק רבי נחמן מברסלב היה אומר: לא לחינם אנו קוראים לחג הסוכות "זמן שמחתנו". כי החטא והעוון המצויים עימנו כל ימות השנה מונעים מאיתנו לחוש שמחה יהודית אמיתית, שמחה שבלב. אבל לאחר שעברנו את הימים הנוראים וזכינו בעזרת השם למחילת עוונות, הננו חשים התרוממות נפש ושמחה פנימית, האופפת את כל ישותנו, וכן אומר דוד המלך: "אור זרוע לצדיק, ולישרי לב שמחה" - לאחר שהגענו למדרגה של "ישרי לב" במחילת חטא ועוון ביום הכיפורים, ראויים אנו ל"שמחה" שלמה בחג הסוכות."

הצדיק רבי נפתלי מרופשיץ היה נוהג להתעסק בצרכי הסוכה כל ימות השנה: וביום שלא הספיק לתקן משהו בסוכה, היה יושב ולומד מסכת סוכה. וכך היה אומר: אין לך בכל המצוות שבתורה מצווה יקרה כישיבה בסוכה, שאתה מקיים בכל רמ"ח האיברים ונכנס לתוכה בבגדיך ובנעליך. אמנם גם מצוות השבת מקיפה כל איברי גופך. אולם מצווה זו אתה מקיים בעיקר ב"שבת" ואל תעשה: "וכשבא מועד כניסת השבת, הנך מצוי בתוכה אפילו אינך מתכוון לכך. לעומת זאת אתה מקיים מצוות סוכה ב"קום ועשה" בלבד: בשעה שאתה נכנס לסוכה ויושב בה ישיבת קבע, כפי ששינוי בגמרא: "אוכל ושותה ומטייל בסוכה, ומשנן את תלמודו בסוכה".

הצדיק רבי ישראל מצ'ורטקוב דרש פעם בפני קהל חסידים: בימים הנוראים - בראש השנה וביום הכיפורים - נעתר הקדוש ברוך הוא לתפילותינו ומשפיע על ישראל טובה וברכה בכל תחומי הגשמיות, הדרושים לבשר ודם בעולם הזה. אולם השטן המקטרג נזעק להפריע להחלטה זו של הבורא בטענה, שיעקב ועשיו כבר חילקו ביניהם את העולמות: ובהתאם לחלוקה זו העולם הזה שייך רק לבני עשו, כי ליעקב ולבניו ניתן העולם הבא!

כדי להחליש קיטרוג זה של השטן על ישראל, ציוונו הבורא יתברך לצאת אחרי הימים הנוראים מדירת קבע ולדור שבעה ימים בדירת עראי: ובכך אנו מגלים לעיני הכל שקינינו העולם הזה טפלים בעינינו. כיון שכך משתתק גם השטן המקטרג, לפי שסבור שאין ראוי לערער על קנייני העולם הזה, שאינם יציבים וקבועים.

על השתקה זו של השטן המקטרג רומזת התורה בסוף פרשת "ראה": "חג הסוכות תעשה לך וגו', כי יברכך ה' אלקיך...". על ידי קיום מצוות סוכה כדת וכדין נעלם הקטרוג של השטן על בני ישראל, וכך אנו זוכים לברכת ה' בכל ענייני הגשמיות בעולם הזה.

"ובחמשה עשר יום לחדש"

חנה בת חפסה
מדי בת רחל
ת.נ.צ.ב.ה

ינית בת רחל
דבורה בת אביגיל
תמר בת שרה
ת.נ.צ.ב.ה

דוד (עמרם)
בר עיישה
אלי לוי
בר סוזן
ת.נ.צ.ב.ה

לאה בת סוליקה
רביבו ז"ל הי"ד
ת.נ.צ.ב.ה

מז"ד
רבי אלעזר אבוהצידא
בן שמחה
רבי עובדיה יוסף
בן ג'ודג'יה
רבי יודם מיכאל
אברהם בן דינה
ת.נ.צ.ב.ה

טוב בשבת, הברכה היא:
"להדליק נר של שבת ויום
טוב".

האישה מדליקה נרות

אף על פי שמצות הדלקת הנרות
בסוכה, לכבוד הלילה הראשון של החג
היא משום מצות האכילה בסוכה, שהיא
חובה בלילה הראשון של החג, ומן הראוי היה
שהאיש יהיה קודם להדליק הנרות, כי עליו
מוטלת החובה לאכול בסוכה, אבל האישה
פטורה מן הסוכה, אף על פי כן המנהג הוא
שגם בליל חג סוכות האישה קודמת להדלקת
הנרות.

ברכת מעין שבע

השנה שחל הלילה הראשון של חג הסוכות
בשבת, השליח צבור מוסיף בערבית ברכה
אחת מעין שבע, וחותרם בה "מקדש השבת"
בלבד.

קידוש

בקידוש של ליל החג, מברך מעומד בורא
פרי הגפן, וברכת הקידוש אשר בחר בנו מכל
עם, וברכת לישב בסוכה, ויושב, ואחרי שישב
מברך שהחיינו, ואם לא בירך שהחיינו בלילה
הראשון, יכול לברך שהחיינו על קדושת החג
במשך כל שבעת ימי החג.

עניית אמן על ברכת שהחיינו

אין לנשים (הספרדיות) לענות אמן אחר
ברכת לישב בסוכה, משום שאינן חייבות
בסוכה, והוי הפסק בין הברכה לטעימה, אלא
יהרהרו בליבן. מכל מקום אם ענתה אמן טוב
שלא תשתה מן היין.

כוונה הנצרכת בלילה הראשון

יש להיזהר באכילת הכזית פת
בסוכה בלילה הראשון של החג,
לכוון לשם מצוות עשה מן התורה.

כוונת הצרכת בכל ישיבה בסוכה

לכתחילה צריך לכוון בכל כניסה
וכניסה לסוכה שהוא יושב בסוכה
זכר ליציאת מצרים וזכר לענני
כבוד שהקיף הקדוש ברוך
הוא את בני

הכנות ותזכורות חשובות לחג

יש לשמח את הנשים בבגדים ותכשיטים נאים. ואת
הקטנים בראוי להם, במגדנות וממתקים לכבוד הרגל.
ראוי להראות או לשאול תלמיד חכם אם סוכתו כשרה.
ראוי לשלם ארבעת המינים קודם כניסת החג.
אופן אגידת הלולב: יניח הלולב והשדרה כלפי מעלה,
הדס אחד בצד ימין, הדס שני בצד שמאל, והדס שלישי
במרכז ונוטה לצד ימין, ערבה אחת מימין ההדס וערבה
שניה משמאל ההדס.
בקשירת הלולב צריך להקפיד בג' דברים: א. ששדרת
הלולב תהיה יותר גבוהה מההדס והערבה טפח. ב.
שההדס יהיה יותר גבוה מהערבה. ג. שהערבה תהיה
חבויה קצת בתוך ההדס.

יש להתנות על נוי הסוכה וכן על האוכלים שתולה
שיוכל להשתמש בהם מתי שירצה ואינו מסיח דעת מהם
כל בין השמשות של כניסת החג.

ראוי להזמין אורחים בחג הסוכות שיהא חלק
האושפיזין לאורחים או להפריש קודם החג סכום עבור
כל יום ולחלק המעות קודם החג.

כל דבר שהוקצה למצותו אסור להשתמש בו מכוח
קדושתו. הסוכה כולה מצווה אחת גדולה ולכן חלה
קדושה על: עצי הסכך, עצי הדפנות, נוי הסוכה, פירות
התלויים בסוכה, ולכן אסור להשתמש בהם כל שבעת
ימי החג, ואפילו נפלו מעצמם אסור.

אדם החפץ להנות ולהשתמש בנוי הסוכה בכל ימי
החג, יכול לעשות תנאי קודם כניסת החג בשביל שלא
תחול קדושה על נוי הסוכה, ויהיה מותר לו להשתמש
בנוי הסוכה כל ימי החג, יאמר קודם כניסת החג: "אני
מתנה עליהם לאכלם וליהנות מהם בכל עת שאחפוץ אף
בימי החג".

יום שישי י"ד תשרי ערב חג סוכות

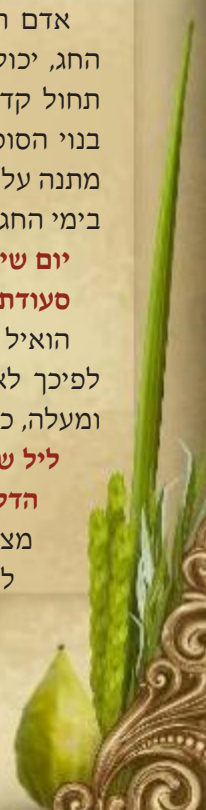
סעודת קבע אחר שעה עשירית

הואיל ומצווה לאכול את כזית הפת שבסוכה בתיאבון,
לפיכך לא יאכל פת בערב חג הסוכות משעה עשירית
ומעלה, כדי שיוכל לאכול הכזית פת לתיאבון.

ליל שבת ליל יום טוב ראשון של סוכות

הדלקת נרות בסוכה

מצוה להדליק נרות של יום טוב בסוכה, ולאכול
לאור הנרות, וצריך לברך קודם הדלקת הנרות,
ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר
קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של
יום טוב. והשנה
שחל יום

ישראל בצאתם ממצרים, והגין עליהם מהחום והשמש. ובדיעבד כל שכיון לצאת ידי חובת המצווה בלבד, יצא ידי חובה.

כזית פת בסוכה

בלילה הראשון מצוות עשה לאכול שיעור כזית פת [כ-27 גרם] בסוכה, שכן למדנו בגזירה שווה חמשה עשר חמשה עשר מחג המצות [סוכה כז.].

זמן אכילת הכזית

צריך לאכול את כזית הפת שבסוכה, בלי הפסק ושהיות בינתיים, כי צריך שיאכל הכזית כארבע או חמש דקות, ובדיעבד אם אכלו בתוך שבע וחצי דקות, יצא. ולכתחילה נכון לצאת ידי חובת כל הדעות, ולאכול פת יותר משיעור כביצה [כ-60 גרם], בתוך שיעור שמונה דקות.

זמן האכילה בלילה הראשון

הכזית פת שאוכל בסוכה בליל חג הסוכות, שהיא חובה, צריך לאכול אותה אחר שיהיה לילה ודאי דהיינו אחר צאת הכוכבים, ואפילו התפלל ערבית מבעוד יום, וקיבל עליו תוספת יום טוב, לא יאכל עד שתחשך, כי קיום המצוה צריך להיות בלילה. וטוב לחזור ולאכול כזית פת כעבור שעה וחומש מהשקיעה לצאת ידי חובה לפי דעת רבינו תם.

אכל בבין השמשות

אם אכל את הכזית פת בסוכה בבין השמשות, ובירך ברכת המזון, טוב שיחזור ויאכל כזית פת אחר צאת הכוכבים, [אך לא יחזור ויברך לישב בסוכה, אלא אם כן אוכל יותר מ60 גרם].

אכילה קודם חצות הלילה

יאכל את כזית הפת בסוכה קודם חצות הלילה, ואם נאנס ולא אכל הכזית קודם חצות הלילה, או שירדו גשמים ולא פסקו אלא אחר חצות הלילה, יאכל אחר חצות הלילה, אבל לא יברך "לישב בסוכה" אלא אם כן אוכל יותר מכביצה פת.

לא אכל כל הלילה

עבר הלילה ולא אכל

בסוכה בין באונס בין ברצון, אין לו תשלומין כלל.

כזית פת בליפתן

יש אומרים שכזית הפת הנאכל בסוכה, צריך לאכול בלי שום תערובת, ויש חולקים. ומעיקר הדין יוצאים ידי חובת אכילת כזית הפת בסוכה בלילה הראשון של חג הסוכות גם כשיש בו תערובת של סלט או דגים וכיוצא. וטוב להחמיר.

אכילה אחת לשם שתי קדושות

יום טוב של חג הסוכות שחל בשבת, אין צריך לאכול עוד כזית פת בשביל השבת, ואין לחוש משום עושה מצות חבילות חבילות.

יעלה ויבוא

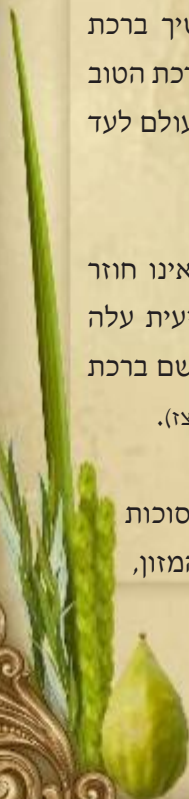
מאחר שיש חיוב מן התורה לאכול כזית בליל סוכות בסוכה, לפיכך אם שכח לומר יעלה ויבוא בברכת המזון, בליל חג הסוכות, אם נזכר כשאמר ברוך אתה ה' לפני שיחתום בונה ירושלים, יאמר למדני חקיך, ויחזור ליעלה ויבוא. ואם חתם בונה ירושלים, יאמר שם ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר נתן שבתות למנוחה ומועדים לשמחה וכו' את יום השבת הזה ואת יום חג הסוכות הזה את יום טוב מקרא קדש הזה, ברוך אתה ה' מקדש השבת וישראל והזמנים. וממשיך ברכת הטוב והמטיב. ואם לא נזכר עד שהתחיל בברכת הטוב והמטיב, שאמר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם לעד וכו', חוזר לראש ברכת המזון.

מסופק

אם הוא מסופק אם אמר 'יעלה ויבוא', אינו חוזר מספק. אולם אם קודם שהתחיל ברכה רביעית עלה הספק בליבו אם הזכיר 'יעלה ויבוא', יאמר שם ברכת אשר נתן בשם ומלכות (קיצור שו"ע חזו"ע עמ' תצז).

אישה ששכחה יעלה ויבוא

אישה ששכחה לומר יעלה ויבוא בליל חג הסוכות בברכת המזון, פטורה מלחזור לראש ברכת המזון, אפילו אם אכלה בסוכה, הואיל ופטורה היא ממצוות סוכה.

יום שבת חג סוכות

נטילת ארבעת המינים בשבת

בזמן שבית המקדש היה קיים היה לולב ניטל ביום הראשון של החג אפילו חל בשבת. משחרב בית המקדש גזרו חכמים שלא ליטול את הלולב בשבת, אפילו ביום הראשון של החג שחל בשבת, גזירה שמא יוליך את הלולב בידו, ללמוד ברכתו ונענועו, ויוציאו מרשות היחיד לרשות הרבים, או יעבירו ארבע אמות ברשות הרבים. וכשיבנה בית המקדש במהרה בימנו יחזרו כל הדברים ליושנם.

לולב הדס וערבה בשבת

כשחל יום ראשון של חג סוכות בשבת, הלולב ההדס והערבה דינם כדין מוקצה, ואין לטלטלם אפילו לצורך מקומו של הלולב.

לא בירך שהחיינו בסוכה

מי שלא אכל בסוכה בלילה הראשון של החג, מחמת הגשמים, ונכנס לביתו וקידש, ובירך שהחיינו בעת הקידוש, ולמחרת בבוקר הייתה הרווחה, ומקדש בסוכה, יש אומרים שיחזור לברך שהחיינו בקידוש, לפטור את הסוכה מברכת זמן, ויש חולקים. ולהלכה אין לברך מכיוון שספק ברכות להקל.

ברכת לישוב בסוכה בסעודה רביעית

מי שסועד סעודה שלישית בסוכה סמוך לשקיעת החמה, ויוצא אחר כך להתפלל בבית הכנסת תפלת ערבית, וחוזר מיד לסוכתו להבדיל על היין להוציא גם את בני ביתו, ומיד אחר כך סועד סעודה רביעית בפת יותר מכביצה, יש לו לכוין בברכת לישוב בסוכה של סעודה שלישית שהוא מכוין לפטור בברכתו רק עד סוף סעודה שלישית, ואז יוכל לברך "לישב בסוכה" בהבדלה, ומיד ישב לסעוד סעודה רביעית.

ברכת לישוב בסוכה בסעודה רביעית

אם מתכוון לסעוד סעודה רביעית בכביצה פת מיד לאחר ההבדלה, לכתחילה יברך לישוב בסוכה קודם ברכת בורא פרי הגפן של ההבדלה, ובדיעבד אם בירך לישוב בסוכה אחר ברכת המבדיל בין קודש לחול, יצא, ולא חשיב הפסק.

ימי חג סוכות

ישיבה בסוכה

כיצד מצות ישיבה בסוכה? אוכל ושותה וישן ומטייל ודר בסוכה כל שבעת ימים, בין ביום בין בלילה, כדרך שהוא דר בביתו בשאר ימות השנה. וכל שבעת הימים אדם עושה את ביתו עראי וסוכתו קבע, שנאמר בסוכות תשבו, כעין תדורו. כיצד? כלים נאים ומצעות נאות בסוכה, וכלי שתיה כמו כוסות בסוכה, אבל כלי אכילה לאחר אכילה חוץ לסוכה, וכגון קערות וקדרות, כי אין דרך ארץ להביא הקדרה אצל השלחן לערות ממנה, ואם נהגו כן נשים עצלניות, בטלה דעתן, ועל כל פנים לא יעשו כן בסוכה.

מכיוון שגם בשאר ימות השנה אין מקפידים להסיר מיד את הצלחות שאכלו בהם מהשלחן, לכן אין חיוב להוציא את הצלחות מיד לאחר האכילה.

מה שיש נוהגים להביא אל השלחן קערה גדולה, שבה עופות או אורז, וכל אחד מן המסובים לוקח ממנה ונותן לצלחת שלו ואוכל, מותר. שדרך הוא לעשות כן גם בפני אורחים מכובדים.

לא יעשה שום תשמיש בזוי בסוכה, כגון שטיפת קדרות וקערות וכיו"ב, שלא יהיו מצות בזויות עליו.

מותר לשטוף כוסות וצנצנות בסוכה.

אין להחליף טיטול לתינוק בסוכה.

אין לעשות סוכתו קפנדריא, לקצר את דרכו על ידי הסוכה.

האחרונים הזהירו שנכון להימנע מלהכניס נוכרי לסוכה.

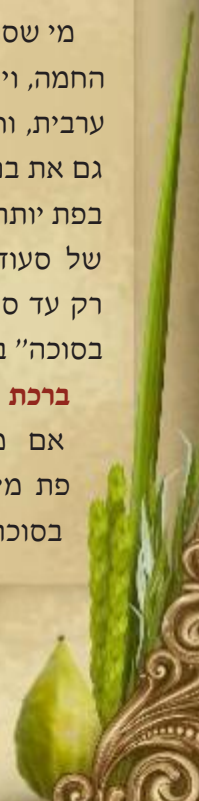
מותר לעשן סיגריות בסוכה, אומנם מעישון תמיד טוב להימנע.

מותר לעשות נטילת ידים לסעודה

בסוכה, כי רבים נוהגים בכל

ימות השנה ליטול

ידיהם

העולם, שבעת הרועים, אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף ודוד, נמצאת בסוכה, שבאים להסתופף בצל הסוכה לפיכך היושב בסוכה עליו לשבת בדרך ארץ, בכבוד ובהדר, ובפרט כי הסוכה גדולה קדושתה מאד. ובמיוחד יש להיזהר מאד להתרחק ממידת הכעס וההקפדה בתוך הסוכה, ולא ירים קולו על בני ביתו, וכל זה לכבוד האורחים רמי המעלה.

לסעודה על שלחנם.
לכתחילה אין להתפלל בסוכה כאשר יש בית כנסת בעיר, ואפילו אם יש לו מנין, שאין תפלתו של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת.
מבואר בזוהר הקדוש (פר' אמור דף קג:) שהוד קדושת שבעה אושפיזין עליאין קדישין, אבות

מקרה	דין	טעם
החלפת טיטול	אסור	כדי שלא יהיו המצוות בזויות בעיניו
הכנסת סירים ושאר תשמישי ביזיון לסוכה	אסור	משום שאין נוהגים להביא סירים לשולחן, ואם ישנם נשים שנהגו כן דעתן בטלה. (חזו"ע סוכות)
צלחת הגשה מרכזית	מותר	מכיון שכך הדרך להגיש בפני אורחים מכובדים
סכ"ם חד פעמי (וכן לחתוך סלט)	מותר (הליכות מועד)	כיוון שיש רגילות להביאם על שולחנו ואין בכך ביזיון
שיורי אכילה	מותר - כל זמן שעדיין אוכלים מהם	אם סיימו - צריכים להוציאם מהסוכה
צלחות האוכל לאחר האכילה	כיום אין מקפידים להסיר את הצלחות לאחר האכילה	משום שגם בשאר ימות השנה אין מקפידין על כך
שטיפת כלים בסוכה	שטיפת כלים וקערות אסור שטיפת כוסות וצנצנות מותר. (חזו"ע סוכות)	בשטיפת סירים וקערות יש ביזיון, אומנם בכוסות וצנצנות לא חוששים
עישון סיגריות	מותר	כיוון שגם במשך ימות השנה אינו נמנע מלעשן בתוך ביתו
נעלי בית	אסור להשאיר אותם בסוכה אם אינו נועל. ולפני שהולך לישון מותר. (אור ההלכה)	כיוון שהדרך להשאירם בחדרו לפני השינה גם בשאר ימות השנה.
תליית כביסה	אסור	משום שנחשב כתשמיש ביזיון
נטילת ידיים לסעודה	מותר (חזו"ע סוכות)	כי רבים נוהגים בכל השנה ליטול ידיהם לסעודה על שולחנם

אכילה בסוכה

אכילת כביצה פת בסוכה

בשאר ימי החג חוץ מלילה הראשון, אינו חייב לאכול בסוכה, ורק אם רצה לאכול פת יותר מכביצה, שהוא כחמשים וארבע גרם ומעלה, צריך לאכול בסוכה, בין ביום בין בלילה. ואסור לאכול סעודת קבע חוץ לסוכה, ושיעור סעודת קבע הוא יותר מכביצה פת, שהם חמשים וארבע גרם, אך לא יצמצם ל- 54 גרם, אלא או שיאכל פחות מחמשים גרם, או שיאכל כששים גרם, כדי שיוכל לברך לישב בסוכה לכל הדעות.

אכילת פת פחות מכביצה

אדם שאוכל פת פחות מכביצה, מותר לו אף לכתחילה לאכול חוץ לסוכה.

הכל מצטרף לכביצה

האוכל סעודתו בסוכה ולא היה דעתו לאכול שיעור כביצה פת, ולכן לא בירך לישב בסוכה, ושוב נמלך ורוצה לאכול יותר מכביצה, יש לו לברך אז לישב בסוכה, אף על פי שמכאן והלאה לא יאכל

מלבד מה שאכל, יותר מכביצה, אלא הכל מצטרף ליותר מכביצה.

פירות וירקות

אם אינו רוצה לאכול פת, אין לו חיוב לאכול בסוכה, שהרי יכול לאכול פירות וירקות ומיני תבשיל שאין חייבים לאוכלם בסוכה. וכן יכול לאכול אורז או בשר ודגים וגבינה וביצים, ושאר מיני לפתן שאינם מחמשת מיני דגן, ואפילו יאכל מהם הרבה ויקבע סעודתו עליהם, פטור מן הסוכה.

אין המאכלים מצטרפים

מי שקבע סעודה על פת פחות מכביצה, ומביאים לו תבשיל אורז ושאר מאכלים, באופן שיאכל וישבע מהם, אין המאכלים מצטרפים עם הפת לעשותו אכילת קבע, וכל שהפת הוא פחות מכביצה רשאי לאכול חוץ לסוכה, ואם אכלו בסוכה אינו מברך לישב בסוכה.

סוג האוכל	חיוב האכילה בסוכה	ברכה
פת פחות מכביצה	מותר לכתחילה מחוץ לסוכה	נחשב אכילת עראי
פת יותר מכביצה	חייב בסוכה	מברך לישב בסוכה
עוגות פחות מכביצה	מותר לכתחילה מחוץ לסוכה	נחשב אכילת עראי
עוגות יותר מכביצה	חייב בסוכה	אינו מברך לישב בסוכה
עוגות מעל 162 גרם	חייב בסוכה	מברך לישב בסוכה
אכילת קבע במיני פירות, אורז, בשר דגים אכל	אינו חייב בסוכה	נחשב אכילת עראי
תבשיל מחמשת מיני דגן כגון איטריות וכדומה	דינו כעוגה (לעיל)	_____
אדם שיצא מהסוכה באמצע סעודת קבע ורוצה לשתות מים מחוץ לסוכה	אסור	מכיוון שכל מה שאוכל ושותה בסעודת קבע בא מחמת סעודת קבע

שינה בסוכה

השינה בסוכה חובה בכל שבעת ימי החג, והשינה חמורה יותר מן האכילה, שכפי שביארנו מותר לאכול אכילת עראי חוץ לסוכה, אבל שינה אפילו שינת עראי אסורה חוץ לסוכה. והטעם כמו שאמר רבא (סוכה כו.) שאין קבע לשינה, שפעמים שאדם מנמנם מעט, וזו היא שנתו.

ברכה על השינה בסוכה

אף על פי שחיוב השינה בסוכה הוא יותר מהאכילה, שהרי אוכלים ושותים אכילת עראי חוץ לסוכה, ואין ישנים חוץ לסוכה אפילו שינת עראי, מכל מקום אין אנו מברכים "לישן בסוכה",

מכיוון שחוששים שמא לא יירדם והוא ברכה לבטלה, שהרי אין בידו לירדם כל שעה שירצה.

רואה את חברו ישן מחוץ לסוכה

הרואה את חברו שנרדם מחוץ לסוכה, כגון בליל הושענא רבה שלומדים כל הלילה בבית הכנסת, טוב להקיצו ולעוררו בנחת שילך לישן בסוכה. ומכל מקום אם תקפתו שינה וקשה לו להתעורר, יש לדונו כמצטער שפטור מן הסוכה. וכן הנוסע באוטובוס מעיר לעיר, ובדרך הוא מנמנם, אין צריך להעירו, כל שנוסע לצרכי פרנסה, שאז הוא בכלל הולכי דרכים שפטורים מן הסוכה, ואפילו אם נוסע שלא לצורך פרנסה, אם יש לו צער בכך, והוא בגדר מצטער, הרי הוא פטור מן הסוכה.

שנת קבע מחוץ לסוכה	אסור	תשבו כעין תדורו
שנת עראי מחוץ לסוכה	אסור	מכיוון שלפעמים די לו בזה, ושינה כזו נקראת קבע
נרדם מחוץ לסוכה	יעיר בנחת (חזו"ע סוכות)	כדי שלא יפסיד מצוות סוכה

ארבעת המינים

השנה חל יום טוב ראשון בשבת ולא מקיימים את מצוות ארבעת המינים בשבת, לכן השנה מצוות ארבעת המינים הינה מדרבנן.

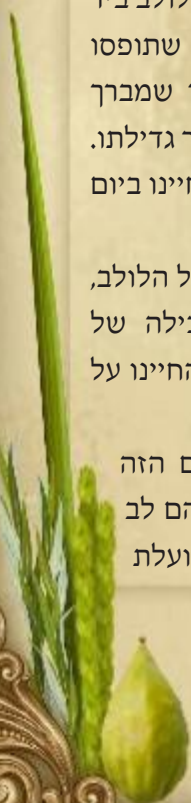
הבאים עם הלולב והאתרוג לבית הכנסת, כשהלולב נתון בנרתיק של נילון, והאתרוג בקופסא, צריכים לכוין קודם לקיחתם, שהם מתכוונים בפירוש שלא לצאת בהם ידי חובת המצוה, אלא עד לאחר חזרת השליח צבור של שחרית, קודם ההלל, "משום שכאשר מגביהים יוצאים ידי חובת נטילת לולב", אומנם אם הלולב כרוך במטלית אינם צריכים לכוון. (חזו"ע)

לפני שמברך ברכת

שהחיינו על נטילת לולב, צריך לתפוס את הלולב ביד ימין, ולברך בעוד שהאתרוג מונח לפניו או שתופסו בצורה הפוכה (כשהפיטם כלפי מטה) ולאחר שמברך שהחיינו לוקח את האתרוג או שהופכו כדרך גדילתו. כשחל יום טוב ראשון בשבת, מברך שהחיינו ביום הראשון של חול המועד.

בברכת שהחיינו שמברך ביום הראשון על הלולב, טוב לכוון לפטור גם שהחיינו על האכילה של האתרוג, לפי שיש מחלוקת אם מברכין שהחיינו על חידוש פרי האתרוג.

כל הזהיר במצוה זו, זוכה לחיי העולם הזה והעולם הבא, וזוכה לבנים צדיקים שיש להם לב בתורה. והעושה מצוה זו כתקנה יש לו תועלת גדולה לנפשו ולגופו, וניצול הוא וכל אנשי ביתו מכל צרה ומכל גזירה רעה.

המועד בשתיית יין תירוש. ואם היין מזיקו אסור לו לשתותו (אור ההלכה מועדים עמ' עד).

לשמח את האישה

על הגברים לשמח את הנשים בבגדי צבעונין ותכשיטין.

חיוב לימוד תורה בימי חול המועד

מובא בירושלמי (פ"ב דמועד קטן ה"ג): אמר ר' אבא בר ממל, אילו היה לי מי שימנה עמי הייתי מתיר לעשות מלאכה בחול המועד, כי כלום אסרו לעשות מלאכה בחול המועד אלא כדי שיהיו אוכלים ושותים "ועוסקים בתורה", והם אוכלים ושותים ופוחזים. ע"כ. מכאן אנו לומדים את כוח התביעה שיש עלינו, שדווקא בימים אלו צריך לקבוע יותר עיתים לתורה.

גילוח ותספורת בחול המועד

אין מגלחים בחול המועד, אחד ראשו ואחד כל שיער שבו, אפילו אם נאנס ולא גילח בערב יום טוב. ואפילו אם גילח את הזקן [ע"י מכוונה או מישחה] מערב יום טוב של חג סוכות, אסור להתגלח שוב בחול המועד, ואפילו דרכו להתגלח כל יומיים או שלשה ימים.

גילוח השפם

גילוח השפם מותר אף על פי שאינו מעכב האכילה.

כיבוס בחול המועד

אסור לכבס בגדים בחול המועד, אפילו לצורך המועד. והטעם משום שגזרו חז"ל פן לא יכבס בגדיו לפני החג ויכנס לרגל כשהוא מנוול בבגדיו.

בגד אחד

בגד יחיד מי שאין לו אלא בגד אחד מותר לכבסו, ואפילו לא כיבסו קודם יום טוב בפשיעה מותר לכבסו בחול המועד, ויכבס בצנעה (כף החיים ס"ק י"א - י"ב).

בגדי זיעה

בזמנינו שיש הרבה הנוהגים להחליף הבגדים הלבנים הסמוכים לבשר, כמעט מדי יום ביומו, מפני שמתלכלכים תמיד על ידי זיעה, ובפרט במקומות החמים, אם הם התכבסו קודם המועד, ואין לו בגדים אחרים בחול המועד להחליפם, מותר לכבסם [במכונת כביסה] במועד.

כתם על הבגדים

כתם שנפל בחול המועד על בגדיו ונתלכלכו, מותר לנקותם בחומרי ניקוי, שאין זה בכלל כיבוס שאסרו חכמים.

מגבות

מגבות שמנגבים בהם ידיים ומתלכלכים תמיד, וכן

הלכות ימי חול המועד

ימי חול המועד

ימי חול המועד ימים שבין הראשון והשביעי של פסח, וימים שבין הראשון של חג הסוכות לשמיני עצרת נקראים חול המועד, ובתורה נקראו בשם מקראי קודש.

דיני התפילות בחול המועד

בתפילת שחרית מנחה וערבית בחול המועד מזכיר "יעלה ויבוא" ואם לא אמר חוזר לראש התפילה. ומתפללים תפילת מוסף.

הלל שלם

בחול המועד של סוכות אחר נטילת הלולב גומרים את ההלל בברכות.

ברכת המזון

מי ששכח לומר יעלה ויבוא בחול המועד, בברכת המזון, ונזכר לאחר שהתחיל בברכת הטוב והמטיב, אינו חוזר ומברך, ורשאי לומר נוסח יעלה ויבוא בהרחמן, ואין לחשוש בזה להזכרת שם ה' לבטלה. המנהג פשוט שאין מניחין תפילין בחול המועד.

בגדי חול המועד

ראוי לכבד את ימי חול המועד בכסות נקיה, ולא בגדי יום חול רגילים.

שמחת המועד

מצות עשה מן התורה לשמוח בחול המועד, באכילת בשר (בהמה), ויש אומרים שכדי לצאת ידי חובת מצוה זו מספיק לאכול כזית בשר. ויש אומרים שאין די בכך אלא יש לאכול בשר לשובע, וכן מסתבר. כמו כן מצוה לשתות יין בחול המועד, כיון שהוא משמח, וכמו שכתוב (תהלים ק"ד, ט"ו) "ויין ישמח לבב אנוש". ויש אומרים שצריך לפחות לשתות רביעית יין כדי לקיים מצוה זו. ויש אומרים שצריך לשתות עד שירגיש כדי התעלות והתרוממות ושמחה, וכן מסתבר. אך כל זה דווקא אם ידו משגת לקנות, אבל אם אין ידו משגת לקנות בשר ויין, אלא רק אחד מהם, יש להעדיף לקנות יין, כיוון שבזמן הזה עיקר השמחה ביין. (מקראי קודש עמ' נ"ב - נ"ה).

ואדם ששתיית היין או אכילת הבשר לא גורמים לו כלל לשמחה, והוא שמח יותר באכילת בשר עוף או דגים וכיוצא בזה, ובשתיית שאר משקאות - באופן שכזה אין מצוה לאכול בשר ולשתות יין, אלא יאכל וישתה מה שמשמח אותו. ומכל מקום אינו יוצא ידי מצות שמחת

ל' המועד

מגבות שמסתפגים בהם אחר רחיצה ונגמר המלאי של המגבות מותר לכבסם במועד, כל שדרכו להחליף מגבות.

גרבי גומי

נשים מעוברות שצריכות ללבוש גרבי גומי לרגליהם, אם אפשר לה לקנות כמה מאלה כדי שתוכל להחליפן במועד, נכון לעשות כן, ואם אי אפשר לה ונתלכלכו במועד, מותר לכבסן.

גיהוץ

מותר לגהץ בגדיו בחול המועד על ידי מגהץ חם.

ציחצוח נעליים

מותר לצחצח נעליו במשחת נעלים בחול המועד לצורך המועד, ואין צריך להחמיר בזה, משום כבוד המועד.

כלי שיר

מותר לנגן בכלי שיר בחול המועד, שלא גזרו חכמים על השמעת קול כלי שיר אלא ביום טוב. אבל בחול המועד מותר. ובפרט כשנוסף עוד שמחה של ברית מילה או בר מצוה או סיום מסכת, שבודאי שמותר להשמיע קול כלי שיר עם שירות ותשבחות בפה. וכן המנהג פשוט בכל תפוצות ישראל.

תיקון כלי שיר

מותר לתקן כלי שיר, לכן אם נפסקה נימא מהכינור מותר לקושרה. (ביע אומר חלק ד' סימן מה-מו סק"ד. יחווה דעת חלק א' סימן מה-עא).

שכירות

מותר להשכיר דירה בחול המועד ולכתוב חוזה שכירות כנהוג, ומכל שכן אם יש לחוש שאם ימתין לאחר המועד תיעזב הדירה מידו, שחשוב כדבר האבד. ואמנם אין לעבור דירה בחול המועד לדירה אחרת. במה דברים אמורים כששתי הדירות בשכירות, או ששתיהן שלו, אבל לעבור מדירה בשכירות לדירה שלו שהיא רכוש, מותר.

צילום

מותר להצטלם בחול המועד, אבל פיתוח התמונה תיעשה רק לאחר המועד.

נעלים

אסור לתקן מנעליו שנקרעו בתוך המועד, על ידי אומן. ויש מתירים לתקן מנעלים שנקרעו הרבה אם הוא צריך ללכת בהם, מכיון שעל ידי זה יקרעו עוד יותר והוא דבר האבד. ומכל מקום מותר לקנות נעליים חדשות בחול המועד (ילקוט יוסף המועדים עמוד תק"ח).

בעל עסק

בעל עסק או דפוס או בית חרושת שיש לו פועלים קבועים שעובדים אצלו, ומקבלים משכורתם מדי חודש בחדשו, ויש לחוש שאם יסגור את העסק שלו במועד, יתחייב לשלם להם משכורתם שלמה, על ידי ההסתדרות והשלטונות, אין לך דבר האבד גדול מזה. ולכן רשאי להעסיק את הפועלים במלאכתם. ורק ישתדלו לעשות זאת בצינעא כל כמה שאפשר.

פועל

פועל שעובד באופן קבוע אצל בית חרושת מסויים, ואם יתחמק מלעבוד בחול המועד קיים חשש שיפטר מהו, מותר לו להמשיך לעבוד בחול המועד, כל שאינו יכול לקבל חופשה על חשבון החופש השנתי המגיע לו, שמכיון שיש לחוש שיאבד כל פרנסתו על ידי כך, חשוב ודאי כדבר האבד. וכבר נתבאר שאפילו על ספק דבר האבד מותר לעבוד בחול המועד, כל שאין במלאכתו טירחא יתירה.

כופים עליו לעבוד ורוצה להוציא אישור מחלה

מי שכופים עליו לעבוד ולעשות מלאכה האסורה בחול המועד מצד הדין, רשאי להמציא תעודה רפואית (אישור מחלה) או הנמקה אחרת אף אם היא אינה נכונה להשתחרר ממנה לבל יכפוהו הממונים עליו [שלא בצדק] לעבוד במועד עבודה האסורה. (ילקוט יוסף המועדים עמוד תק"ג).

תיקון לרכבים ציבוריים

מותר למכונאי מקצועי לתקן על ידי מעשה אומן כל תיקון שיידרש באוטובוסים צבוריים, או במוניות העומדות לשירות הציבור, או מכוניות משא העומדות להעברת מצרכים של אוכל נפש וכדומה. ורשאי המכונאי לקבל שכר תמורת עבודתו.

תיקון לרכב פרטי

מכוניות פרטיות אין לתקנם על ידי מעשה אומן, ואפילו אם מתכוין להעביר בהם מצרכי אוכל נפש, כל שאפשר להעבירם בדרך אחרת אסור. אבל תיקון שהוא מעשה הדייט ואין צריך אומן לעשותו מותר אפילו לצרכי יחיד ואפילו לצורך טיול בעלמא.

שטיפת רכב

מותר לנקות המכונית וליפותה. כשאין טרחא יתירה בדבר.

שבעת ה

עולו אוֹשְׁפִיזִין עֲלָאִין קְדִישִׁין, עולו אֲבָהוֹן עֲלָאִין קְדִישִׁין
לִיעוֹל אֲבָרָהֶם וְעַמָּה יִצְחָק וְ
טוב ונכון לומר בכל יום דבר תורה מענין האושפיזין,

אברהם אבינו

בעשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולם

כשמתבוננים בניסיונותיו של אברהם אבינו מתעוררת שאלה מה הייתה מטרת הניסיונות כדוגמא ניסיון עקידת יצחק שהרי בסופו של דבר יצחק לא נשחט, אם כן מה היה הרעיון מאחורי הניסיון? מבאר הגאון מוילנא, שהניסיון של אברהם אבינו היה האם יקיים את ציווי הבורא למרות שהציווי נראה תמוה מבלי לחשוב מה יאמרו הבריות, או לשנות מציווי ה' כדי שאנשים לא ידברו רעה על בורא עולם.

אברהם אבינו לימד את כל העולם לא לעבוד עבודה זרה כאשר אחד מסוגי העבודה זרה היה לשרוף את הילדים לקורבן, והנה כעת הקדוש ברוך הוא מצווה את אברהם אבינו להקריב את בנו על גבי המזבח, מעשה זה הוא בדיוק ההיפך ממה שאברהם אבינו הדריך את כל העולם, וכעת עמד אברהם אבינו בניסיון האם לקיים את דבר ה' בדיוק מתוך ידיעה ברורה שמעבר לכך שהוא מאבד את בנו הוא מאבד גם את שליחותו בעולם שכן מהיום לא יוכל לומר לגויים לא להקריב את בניהם לעבודה זרה משום שיאמרו לו הרי אתה בעצמך הקרבת את בנך על אמונתך. אך אם ישנה כעת מצווה ה' הוא יזכה לקדש את שמו של בורא עולם וכולם ידעו שמי שמאמין בבורא עולם לא שוחט את ילדיו. וזוהי עוצמת הניסיון של אברהם אבינו, מעבר להתמודדות הרגשית שאבא צריך לשחוט את בנו. (אושפיזין)

ביום הראשון של חג סוכות חוץ מהעובדה שאברהם אבינו הינו האושפיזין, אנו מציינים את יום הילולתו, יחד עם הילולת יעקב אבינו.

יצחק אבינו

"וַיִּזְרַע יִצְחָק פֶּאֶרֶץ הָהוּא וַיִּמְצָא פֶּשֶׁה הָהוּא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה'" (כ"ו, י"ב)

ביארו חז"ל (רש"י בשם מדרש בראשית רבה ס"ד, ו'), שאף שאותה שנה היתה קשה והארץ קשה, ובכל זאת נתברך יצחק ב"מאה שערים" מאת הקדוש ברוך הוא.

לכאורה, הרי כבר אמרו חז"ל (תענית ח'): אין הברכה שרויה אלא בדבר הסמוי מן העין, ומדוע יצחק עושה חשבונות כמה תבואה תצמח לו?

אלא אמרו חז"ל שיצחק אבינו תיקן את דיני המעשרות (רמב"ם פ"ט מהל' מלכים ה"א), ומי שמקיים את מצוות המעשרות מובטח לו שיתעשר, שנאמר: "עשר תעשר" ודרשו חז"ל "עשר - בשביל שתתעשר".

ונשאלת השאלה: הרי גם אברהם אבינו נתן מעשר, ומדוע לא התברך אף הוא במאה שערים? (קושיית הכסף משנה שם). ותירץ הרב מרדכי אליהו זצוק"ל: שיצחק אבינו נתן את המעשרות על חשבון מה שיצמח לו ולכן זכה לברכה מיוחדת: "ויברכהו ה'". הברכה שנתברך בה יצחק הייתה כל כך גדולה, עד שאמרו: "זבל פרדותיו של יצחק ולא כספו וזהבו של אבימלך" כלומר שאנשים היו מוכנים לקחת מהזבל של יצחק אבינו שאף הוא היה מבורך, ולהתברך גם הם, מאשר לקחת מכספו וזהבו של אבימלך שכסף זה איננו מבורך. ועל כן מתאים לומר עליו במיוחד: "עשר - בשביל שתתעשר" (עיין תענית ט' ע"א), היינו עשר גם לפי העתיד להיות, וכיון שצריך לעשר בדיוק לפי החשבון (עשירית מהרווחים) היה על יצחק לחשב את כמות התבואה שגדלה. ולא לחינם כתוב (שם פסוק י"ד): "ויקנאו אותו פלשתים", כי היה עשיר גדול יותר מאבימלך ומסיבה זו הם סתמו לו את הבארות.

זאושפיזין

ישין, למיתב בצלא דמהימנותא עלאה בצלא דקב"ה.

יעקב, משה אהרן יוסף ודוד.

לכבוד האושפיזין של אותו היום. (מטה אפרים סי' תרכ"ה)

יעקב אבינו

"ויעקב איש תם ישב אהלים"

יעקב אבינו התבלט בהתמדה שלו בתורה, "ויעקב איש תם ישב אהלים" (בראשית כ"ה, כ"ז). כשברח יעקב מעשו, לפני שהגיע לחרן למד יעקב אבינו בשיבתו של שם ועבר ארבע עשרה שנים ללא הפסקה. יום אחד לאחר תפילת ערבית התישב מרן הרב עובדיה יוסף זיע"א בחדר לימודו והיה עסוק מאוד באיזה נידון הלכתי ופתח וחקר בספרים הקדושים והחל במלאכת הכתיבה שלו, וכך עוברת לה שעה ועוד שעה עד שהגיע השעה אחד בלילה אך מרן הרב עובדיה כל כולו שקוע בתורה הקדושה שבאהבתה ישגה תמיד, עד שהגיע אור הבוקר. משמשו הנאמן, בא למרן וצוק"ל ואומר לו: "כבוד הרב, הגיע זמן התפילה, כבר השעה שבע בבוקר" (וצריך להספיק את זמן קריאת שמע לפי דעת המגן אברהם). "אני צריך להתפלל"? תמה מרן. "הרי אני כבר התפללתי, איך זוכר?" עד שפתאום הבין המשמש בקודש, כי מרן לא שם לב, וכי כל הלילה הוא לא ישן אלא הגה בתורה, בלי לשים לב איך עובר הלילה ומפני כך אמר שהתפלל כבר והתכוון לתפילת ערבית כשאמר זאת. לפני יומים, ביום הראשון של חג סוכות ציינו את יום הילולתו, יחד עם הילולת אברהם אבינו.

משה רבנו

הדרך להיות מנהיג

משה רבנו ברח למדין מפני פרעה שרצה להרוג אותו, שם הוא נושא לאישה את ציפורה הבת של יתרו. יתרו נותן לו להיות רועה צאן על צאנו, באחד הימים בורח כבש קטן מהעדר שרעה משה. מרחק רב רדף אחריו משה, עד שסוף סוף נעצר הכבשון. מה גרם למנוסתו מהעדר? הוא צמא למים, וכאן מצא פלג מים להרוויית צימאנו הרב. משה מתמלא רחמים על הכבש המסכן ומשקהו בכף ידו בשפע. לאחר מכן נוטלו משה על כתפיו וחוזר עמו את כל המרחק עד לעדר. מעשה זה גרם לכך שהקב"ה מתגלה למשה בסנה, ומבקש ממנו ללכת למצרים ולגאול את עם ישראל: "אם מרחם אתה על כבש קטן למרות שהטריח אותך כל כך במנוסתו, אין ראוי ממך לטפל כרועה נאמן בעמי ישראל". ממשה רבנו לומדים אנו לדעת להתייחס לכל אחד ואחד, גם לנמוכים ולפחותים מאיתנו. וזוהי הדרך האמיתית להיות מנהיג.

אהרון הכהן

"הלל אומר הוי מתלמידיי של אהרון אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה" (אבות א, י"ב)

אהרון הכהן הרחיק את המחלוקת ואת המריבות מעם ישראל, בהיותו אוהב שלום ורודף שלום, תמיד הוא ידע לוותר. סיפר רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א: סיפור נפלא שמעתי מפי בעלי המעשה, שאפשר ללמוד ממנו על מעלת הוותרנות שיכולה להציל אפילו ממיתה משונה. ומעשה שהיה כך היה באחד מתושבי ירושלים, איש מכובד ובעל משפחה ברוכת ילדים. כאשר גדלו הילדים לא היה להם מספיק מקום לשבת בסוכה הקטנה שבנה מידי שנה על מרפסת ביתם, לכן החליטו הילדים לבנות סוכה רחבת ידיים למטה בחצר. וממחשבה למעשה - קנו דפנות לסוכה במידות מדויקות כדי צרכם, ובמשך שעות טרחו ועמלו בעבודת הקודש לבנות את הסוכה על הצד הטוב ביותר. וכאשר הכל על מקומו עמד בשלום, דפק אחד השכנים על דלת ביתם, והודיע להם, שחלק מן הסוכה נבנה בשטח שבו הוא מחנה את רכבו, ולכן הוא דורש שיסלקו את הסוכה ויבנוה במקום אחר, שמעו הבנים את בקשתו וניסו להסביר לו את גודל היגיעה שכבר (המשך בעמוד הבא)

שבעת האשכנזים

טרחו בבניית הסוכה, ולכן הם מבקשים שיוותר, ויניח להם להעמיד שם את הסוכה למשך שמונת ימי החג, אך הלה אטם את אזניו משמוע, והודיע נחרצות שאינו מרשה להם לבנות את הסוכה בשום פנים ואופן.

כאשר קיבלו הבנים את הבשורה, התחילו לכוּס על השכן, וכי מה איכפת לו להשים את רכבו במשך שמונת ימי החג במקום אחר, וגם טרחו להוכיח שאותו מקום שייך לכל השכנים. וניסו לשכנע את אביהם שלא יתייחס לשכן הרע, אולם האב שצדיק היה אמר לבניו בצורה חד משמעית, שבשום אופן לא ישב בסוכה הגורמת צער ועגמת נפש ליהודי, ואם ברצונם שיאכל שם את סעודות החג עליהם לפרק את הסוכה ולהעבירה למקום אחר. בלית ברירה טרחו הילדים פעם שניה, ובנו שוב את הסוכה לשביעת רצונו של השכן.

במוצאי החג הראשון של סוכות באמצע הלילה, נשמעו לפתע חבטות עזות מחוץ לסוכתם ששכנה למטה בחצר, מתוך בהלה קמו כולם משנתם והנה הם רואים שלש אבנים ירושלמיות גדולות שנפלו מקומה גבוהה של הבנין אל המקום שהחנה שם השכן את רכבו אשר נופץ לרסיסי רסיסים מן האבנים, ואם לא היו מעבירים את הסוכה למקום אחר והיו ישנים באותו מקום, היתה סכנה גדולה נשקפת לחייהם, וספק גדול אם היו יוצאים משם חיים, הרי שעל ידי שהעביר על מידותיו לפניו משורת הדין ניצלו בניו ממיתה לחיים. (באר הפרשה)

יוסף הצדיק

"כי ה' אתו - וכתב רש"י: " שם שמים שגור בפיו"

יוסף הצדיק תמיד היה אומר "בעזרת ה'", וזה מפתח להצלחה.

שני סוחרים ניגשו אל הרב יעקב בירדוגו, רבה של מקנס שבמרוקו, כדי לבקש ממנו שיברך את עסקיהם, שכללו ייבוא חטים לצורך אפיית מצה שמורה (שהיא יקרה יותר). הראשון ביקש ברכה מהרב ואמר לו שגם השנה, אם ירצה ה', הוא יעסוק במלאכה זו - וקיבל ממנו ברכה.

לאחר מכן הגיע השני וביקש ממנו גם כן ברכה, אך הרב בירדוגו סירב בכל תוקף והשיב לו "הַתַּחַת אֱלֹהִים אֲנִי?!". הסוחר השני יצא מאוכזב אך החליט בכל אופן להיכנס לעסקי המצה השמורה.

בתום תקופת הקציר עשה הראשון חיל בעסקיו ורבים קנו ממנו חיטה למצה שמורה, ואילו מן השני לא קנו דבר, שכן כשהעביר את החטים מן המחסן למאפייה ירד גשם זלעפות וכל הקמח הוחמץ ולא היה ראוי כלל להכנת מצות.

ניגש הסוחר השני אל הרב ושאל: "מדוע מראש לא נתת לי ברכה? וכי מה ההבדל ביני לבין הסוחר הראשון?!". השיב לו הרב בירדוגו: "הסוחר הראשון פנה אליי 'בשם ה' ועל כן יכולתי לברכו. ואילו אתה תלית בי את יהבר, ועל כן ה' לא היה עימך." (חכמים)

דוד המלך

"מוזר הייתי לאחי ונכרי לבני אימי"

מיום לידתו ועד יום מותו סבל דוד צער, צרות וייסורים. ולמרות שייסוריו היו רבים וקשים, הוא קיבלם באהבה. דוד המלך מספר על הצרות שסובבו אותו - בספר התהלים (ס"ט, ט): "מוֹזֵר הָיִיתִי לְאָחִי, וְנֹכְרִי לְבְנֵי אִמִּי" לדוד היו אחים ואחיות, כולם גרים ביחד בבית לחם אבל רק הוא עצמם ובשרם, נחשב בעיניהם זר ונוכרי על לא עוול בכפיו. "וְאֶבְכָּה בְּצוּם נַפְשִׁי, וְנָתַתִּי לַחֲרָפוֹת לִי, וְאֶתְּנָה לְבוֹשֵׁי שָׁק, וְאֶהְיֶה לְמַשָּׁל" גם צום וסיגופים לא טיהרו את דוד בעיני אחיו. "נִשְׁפָּחֶתִי כְּמַת מֵלֵב, הָיִיתִי כְּכֹלִי אֲבָד". האנשים היושבים בשער היו דנים בו: האם הוא כשר או פסול, שהרי בא מרות המואביה "יָשִׁיחוּ בִּי יִשְׁבֵּי שָׁעַר". ואף על פי שההלכה נתחדשה שלושה דורות קודם לכן: מואבי (אסור בקהל) ולא מואביה, בכל זאת התעורר הנושא מחדש, וכולם דיברו ודנו רק בו שבא מרות המואביה ולכן הוא אסור לבוא בקהל. "וְנִגְיְנוֹת שׁוֹתֵי שָׁכָר" כדי להנעים את הבילוי בבתי המרזח, יושבי הקרנות שהיו שיכורים חיברו עליו מנגינות של שחוק.

מדוד המלך לומדים אנו את ההכרה האמיתית והחשובה, "כל מה שה' עושה לטובה הוא עושה" ועלינו לקבל את הכל באהבה.

לומדים נביא עם הרה"ג אליהו עמר

שורשיו של דוד המלך
דוד המלך היה בנו של ישי מבית לחם, על מנת לדעת מי הוא ישי, עלינו לשוב מעט אחורנית לשורשי משפחתו של דוד המלך, משפחת דוד היתה נטועה בעיר בית לחם מדורות עברו, ישי אביו של דוד המלך היה נכדו של בועז משבט יהודה שהיה מנהיג ושופט של עם ישראל בתקופה שלפני שמשון הגיבור, הגמרא מספרת (בבא בתרא צא ע"א) שלבועז היו ששים ילדים ואת כולם זכה לחתן ואף ערך לכבודם מאה עשרים משתאות, אך כולם מתו בחייו, ולבסוף אף נפטרה אשתו, פטירתה היתה במוצאי חג הפסח, ותושבי בית לחם יצאו ללוותה ולחלוק לה כבוד אחרון, באותה העת הגיעה לבית לחם נעמי אשת אלימלך יחד עם כלתה רות משדי מואב, לאחר פטירת בעלה (שהיה דודו של בועז) ושני בניה מחלון וכליון, לימים נשא בועז את רות לאשה אך נפטר באותו הלילה, בהשאירו את רות מעוברת, ובמלאות ימי הריגה ילדה רות בן שנקרא בשם 'עובד' הוא אביו של ישי.

אֲבִיגַיִל בַּת נָחֶשׁ
הגמרא מגלה לנו (שבת נה ע"ב) שישי היה צדיק גמור ונפטר 'בעטיו' של נחש' דהיינו רק מחמת חטא עץ הדעת שאירע בגלל פיתויו של הנחש, ישי נמנה על ארבעת הצדיקים שלא חטאו מימיהם ואלו הם, 'בנימין בן יעקב, עמרם אבי ישי אבי דוד וכלאב בן דוד' ולומדת זאת הגמרא מכך שאחותו של דוד המלך נקראת (שמואל ב' יז, כה) "אֲבִיגַיִל בַּת נָחֶשׁ" שואלת הגמרא, וכי בת נחש היא, והלא בת ישי היא? ומשיבה שישי מכונה כך לשבח לומר שלא חטא מעולם וכל מיתתו היא 'בעטיו של נחש'.

רבי צדוק הכהן מלובלין (דברי חלומות אות יח ד"ה ליל) והגאון רבי יוסף זאב הלוי מברסק (הגרי"ז על התורה שמואל עמוד נב) מוסיפים לבאר, שמשום כך כששלח הקדוש ברוך הוא את שמואל הנביא לבית לחם, ציין את ביתו של ישי כבית הראוי למלכות ואמר לו (שמואל א טז, א) "וְלָךְ אֲשֶׁלְחָךְ אֶל יִשְׁי בֵּית הַלְחָמִי", דהיינו שכל בני ביתו ראויים הם לכתרה של מלכות, וזאת מחמת צדקותו של ישי וחסידותו ('חומת אנך' שמואל א טז, א-ב) וכפי שכותב ה'תנא דבי אליהו' (רבה פרק כ) שיש דברים שבנים זוכים להם בזכות צדקותם של האבות, וגם כאן זכו בני ישי מחמת אביהם שהיה צדיק יסוד עולם, ולכן הפסוק מסיים (שם) "כִּי רָאִיתִי בְּבָנָיו לִי מְלָךְ", ולא נאמר 'בבני' ללמדנו שכל אחד מבניו של ישי היה ראוי למלכות, אומנם לבסוף בורא עולם מאס בבני ישי ובחר רק בדוד. נמצא שבדוד המלך היתה מעלה כפולה, הן מצד היותו ראוי למלכות והן מצד היותו בנו של הנחש, ישי נמנה על ארבעת הצדיקים שלא חטאו מימיהם ואלו הם, 'בנימין בן יעקב, עמרם אבי ישי אבי דוד וכלאב בן דוד'.

לדפואה שלומה
ברוך חי בן לאה
רחל בת שרה
מידה בת רחל

לכרבה והצלחה
אלירן ותהילה
וב"ב

לכרבה והצלחה
מרדכי ויפה
מודנו וב"ב
ליאור ושיד מודנו

לכרבה והצלחה
דורית בת עמליה
יצחק בן חנה
וב"ב

לכרבה והצלחה
שמואל בן אודה
מירב בת רחל
וב"ב

שאלות ותשובות עם הרה"ג בנימין חותה

שאלה: גג משותף של בנין ויש התנגדות של חלק מהשכנים שיבנו שם סוכה לחג האם אסור לבנות סוכה מחמת התנגדות זו.

תשובה: כל שהתנגדות היא ללא הצדקה אלא רק משום צרות עין או שנאה לדת אין צריך להתייחס למתנגדים והסוכה כשרה למהדרין אבל אם ההתנגדות הגיונית (לאחר שתייעץ עם רב וכך הרב מבין שהתנגדות זו יש בה טעם) אין לבנות הסוכה שם.

שאלה: מי שאינו מרגיש את חוש הטעם כגון החולה בקורונה האם חייב במצות שמחת יום טוב באכילת בשר ושתיית היין.

תשובה: ישתה יין לכבוד החג ולגבי בשר אינו חייב לאכול אבל ראוי שיאכל.

שאלה: האם מותר לקנות וליתן מתנה בחול המועד כשהמקבל לא משתמש בה במועד כגון בשמחת יום הולדת או יום נישואין וכדומה.

תשובה: מותר הדבר.

סיפורי צדיקים

ולקחתם לכם

סיפר הרב מרדכי אליהו זצ"ל, שפעם בחג הסוכות הגיע לבית הכנסת וראה שרק לו, לבנו שיחיה ולגבאי יש לולבים, וכל שאר המתפללים לא קונים ארבעת המינים, אלא סומכים עליהם. כשבאו לקחת מהרב את הלולב כדי לקיים את המצווה, רצה הרב לחנכם ועל כן אמר להם שייקחו מבנו את הלולב, שתהיה להם קצת בושה וייקחו מוסר וייקנו לעצמם ארבעת המינים.

ובעניין זה של קניית לולב לילדים אמר הרב, שצריך לקנות להם ארבעת המינים הכשרים לצאת בהם ידי חובה, ולא פסולים.

ושמחת בחגך

חביבה מאוד היתה מצות סוכה על הרב יהודה צדקה זצוק"ל. בחג הסוכות אפפה אותו שמחה עילאית, שהקרינה גם על כל מי שהסב אז במחיצתו.

צדיקים במיתתם

קדושים חיים

רבי נחמן מברסלב

לא לצטט את אמרותיו מהתקופה שקודם הביקור בארץ. הוא נהג לומר מאז: "כל מקום שאני הולך, אני הולך לארץ ישראל" וכן "מי שרוצה להיות יהודי, אי אפשר כי אם על ידי ארץ ישראל".

אשתו סאשיה בת אפרים ילדה לו שמונה ילדים, מתוכם שלושה נפטרו בינקותם. היא נפטרה באביב ה'תקס"ז ממחלת השחפת, בעת שהותם אצל רופא באיזיאסלב, וארבעה חודשים לאחר מכן נשא בברודי את אשתו השנייה בתו של יחזקאל טרכטנברג, ממנה לא נולדו לו עוד ילדים, ושמה אינו ידוע.

בשנותיו האחרונות סבל רבי נחמן ממחלת השחפת. רבי נחמן הגיע עד העיר לבוב כדי למצוא תרופה ושהה שם לבדו כשמונה חודשים, אך הרופאים לא יכלו לעזור לו. בא' באייר ה'תק"ע פקד אותו אסון נוסף כאשר ביתו ובית מדרשו בברסלב נשרפו כליל. באותו זמן הגיעה הידיעה על אישור לחכירת בית באומן, ולכן נסע לאומן והחל להתגורר שם בתאריך ה' באייר. מספר שנים קודם לכן, בעוברו בעיר, נודע לו סיפור הטבח שערכו שם ההיידמקים ובו נהרגו אלפי יהודים. הוא אמר לתלמידיו שברצונו להיקבר שם.

רבי נחמן נפטר ממחלת השחפת כעבור חצי שנה, ב"ח בתשרי, בגיל 38. **אי"ה ביום שלישי י"ח תשרי יום הילולתו זיע"א.**

רבי נחמן מברסלב נולד בעיירה מז'בוז' שבפלך פודוליה, באיחוד הפולני-ליטאי (כיום באוקראינה). בימיו התחוללה חלוקת פולין, והשטחים הסובבים נמסרו לרוסיה הקיסרית. אמו, פייגה, הייתה בתה של אדל בת הבעל שם טוב. אביו, שמחה, היה בנו של רבי נחמן מהורדנאק, אחד מתלמידיו הקרובים של הבעל שם טוב, וקרא לבנו על שמו.

בשנת תק"ן לאחר מות חותנתו עבר להתגורר בכפר מדבדיבקה סמוך לעיר צ'הירין, שם החל לקבל תמיכה קבועה כאדמו"ר מקבוצת חסידים שהתאספה סביבו, והחל להתפרסם לראשונה בין מנהיגי החסידים בדורו כאישיות חשובה. במדבדיבקה התגורר עד ה'תקנ"ח. באותה שנה, החליט רבי נחמן לנסוע לארץ ישראל כדי להשיג שם התעלות והשתלמות נפשית. הוא התעכב זמן מה באיסטנבול, והגיע בספינה לחיפה בערב ראש השנה של שנת ה'תקנ"ט, ושם גם עשה את החג. כשעמד לחזור, נקלע לעכו בעת המצור שהטיל עליה נפוליאון בונפרטה בעת מסעו בארץ ישראל. לאחר הרפתקאות רבות עלה על אניית קרב טורקית שבה הפליג עד לרודוס, משם הפליג לגלאץ וחזר לאוקראינה בדרך היבשה.

הביקור בארץ ישראל היה נקודת מפנה במשנתו. לאחר חזרתו ביקש

בערוב ימיו החליף את מקום מגוריו לדירה קטנה יותר, אבל המקום לסוכה - היה יותר מרווח. הוא שמח על כך שמחה גדולה ואמר: "אילו לא החלפתי את הדירה, אלא בשביל סוכה זו - דייני".

מצטער פטור מן הסוכה

פעם הזדמן אורח אל הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל, הגאון רבי חיים עוזר קיבלו במאור פנים וכיבדו לעלות לסוכה לאכול ולשתות כדי להשביע את נפשו, כשהוא עצמו מתנצל בפניו, שהוא הצטנן מאד מן הקור, וכבר אמרו (סוכה כה): 'מצטער פטור מן הסוכה'. עלה האורח והתחיל לסעוד סעודתו בסוכה, לא עבר זמן רב והנה לפתע הגיע הגאון רבי חיים עוזר לבוש במעיל אל תוך הסוכה, ועל פליאת האורח השיב 'אכן מצטער פטור מן הסוכה, אולם במצות הכנסת אורחים מחויב גם המצטער...'.
(באר הפרשה)

לקבלת העלון במייל שלחו הודעה
alonorhaner@gmail.com

לקבלת העלון בוואטסאפ שלחו הודעה
0505069633

ניתן לקבל את העלון באתר "דרשו"

לדפואה שלומה

נפתלי בן נעמה
ציונה בת נעמה

לברכה והצלחה

גיא ועפרה
קליינמן
וב"ב

לברכה והצלחה

יוסי וסילביה
גוהדי
מרים (מיד)
בת דות